

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. D. Magistri Petri Lombardi Novariensis Episcopi
Parisiensis. Sententiarvm Libri IV. quibus vniuersæ
Theologiæ summa continetur**

Petrus <Lombardus>

Mogvntiæ, 1632

Distinct. XXXIII.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38829

rire causam: qua nota ipsa præmissa quæstio ali-
 quatenus explicari valeat. Ego autem hanc quæstio-
 nem non absoluens, sed errorem excludens: profiteor
 non esse dictum patrem diligere filium, vel filium patrem,
 ea dilectione quæ ab utroque procedit: quæ non est
 aliquis eorum, sed tantum spiritus sanctus: tanquam
 ea dilectione pater sit vel filius. Sed sic ea pater di-
 ligit filium, & filius patrem, ut etiam pater per se ea,
 quæ ipse est, dilectione diligat, sic & filius: non au-
 tem sic, ut pater per se non diligat, & filius, sed per eam
 tantum. Quis hæc in illa Trinitate (inquit Aug.) opi-
 nari vel affirmare præsumat? Eam tamen quæstio-
 nem Lectorum diligentiam plenius diiudicandam
 atque absoluendam relinquimus, ad hoc minus
 sufficientes.

Cap. 7. l. 15.
 de Trin. an-
 zemedium.

VTRVM PROPRIETATES PERSONARUM
 sint ipsæ personæ vel Deus, id est,
 diuina essentia.

DISTINCT. XXXIII.

POST supra dicta interius considerari atque sub-
 tiliter inquiri oportet: Vtrum proprietates per-
 sonarum, quibus ipsæ personæ determinantur,
 sint ipsæ personæ, & sint Deus, id est, diuina essen-
 tia: an ita sint in personis ut non sint personæ, ac
 per hoc nec diuina essentia. Quod enim in perso-
 nis sint proprietates, nemo inficiari audet, cum a-
 perte clamet auctoritas, quod in personis est pro-
 prietas, & in essentia unitas. Superius quoque mul-
 tis sanctorum testimoniis astruximus, personas per
 proprietates distingui atque determinari: ipsasque pro-
 prietates, res scilicet propriis expressimus vocabu-
 lis. Cum ergo proprietates ipsæ ab æterno fuerint,
 quibus ipsæ personæ determinantur & differunt: quo
 modo essent si in eis non essent? & quomodo in eis
 essent, & ipsæ personæ non essent, quin ibi esset mul-
 tiplicitas? Quocirca sicut proprietates esse in perso-
 nis

nis, ita & eas personas esse confitemur: sicut supra
 auctoritate Hieronymi (vt nō pigeat reuocare ad
 mētem) protestati sumus, in expositione fidei ita
 dicentis. Sabellii h̄eresim declinantes, tres perso-
 nas expressas sub proprietate distinguimus: Non
 enim nomina tantummodo, sed etiam nominum
 proprietates, id est, personas, vel vt Græci expri-
 munt, hypostases, hoc est, substantias confite-
 mur. Ecce aperte dicit personas proprietatibus
 distingui, & ipsas proprietates esse personas: cuius
 hic verba perstringim⁹, quæ supra lati⁹ posuimus.

Quod proprietates sint diuina essentia. B

Cumq; de simplicitate Deitatis supra differerē-
 mus auctoritatibus sanctorum, scilicet Aug. Hilari-
 illidor. necnon & Boetii, euidenter monstraui-
 mus Deum hoc esse omnino quod in se habet: excepto
 quod pater habet filium, nec est filius, & filius habet
 patrem, nec est pater: & sic esse innatura triuni: vt
 qui habet, hoc sit quod habet: & totum quod ibi
 est, vnū esse, vnā vitā esse quæ modo non itera-
 mus, ne fastidium lectori ingeramus. Si ergo pro-
 prietates ibi sunt, singulæ earum est id, in quo est,
 & vnum, eademque vitæ singulæ sunt. Fateamur
 ergo & proprietates esse in tribus personis, & ipsas
 esse personas atque diuinā essentiam.

*Auctoritate astruit quod proprietates sint
 natura.* C

QVOD enim proprietates etiā diuina natura sit,
 ostendit Hilarius, dicens: natiuitatem filii esse na-
 turam. Vnde in 7. l. de Trin. ait: Vtriusq; natura nō
 differt, vnum sunt pater & filius. Habet ergo hoc
 sacramenti natiuitas, vt complectatur in se & no-
 mē & naturā & potestatem: quia natiuitas nō potest
 non in ea esse natura, esse ea natura, vnde nati-
 tur filius. Idem in 6. Natiuitas proprietates est, veri-
 tas est. Idē in 7. dicit quod naturæ natiuitas sit in-
 telligēda esse in natura Dei. Supra. n. dixit q̄ pro-
 prium

*Distin. 26.
 huius tom.
 4. in expla-
 natione ad
 principium
 Symboli ad
 Damasum.*

*Hilary ad
 mediū libri*

*In lib. 6. in
 medio l. 7.
 medio.*

prium patris est quod semper pater est, & proprium filii est, quod semper filius est: significans quod proprietates patris est pater, & proprietates filii est filius. His aliisq; pluribus authoritatibus aperte significatur videtur, quod proprietates filii filius sit, sic & Deus: ita & proprietates patris, & proprietates spiritus sancti. Quidam negant, scilicet proprietates esse personas & diuinam naturam, & quare.

Hoc autem aliqui negant, dicentes quidem proprietates in personis esse, sed non esse personas: quia ita dicunt esse in personis vel in essentia diuina, ut non sunt interius, sicut ea quae secundum substantiam dicuntur de Deo, ut bonitas, iustitia: sed extrinsecus affixae sunt, atque ita esse rationibus probare contendunt. Si. n. inquirunt, proprietates sunt personae, non eis personae determinentur. Contra quod dicimus, quia etiam seipsis personae differunt, sicut supra Hieronymus loquens de patre & filio & spiritu sancto dicit: Substantia vnum sunt, sed personis ac nominibus distinguuntur. Sed iterum addunt: Si proprietates ipsae diuinae essentiae sunt, cum essentia non differant tres personae, nec proprietatibus differunt. Quomodo. n. differt pater a filio, eo quod diuina essentia est, cum in essentia vnum sunt.

Responsio ad praemissa auctoritate nitens.

Horum doctrinis nouis & humanis commentis, verbo Hilarii respondeo. Immensum est quod exigitur, & incomprehensibile extra significantiam est sermonis, extra sensus intentionem: non enunciat, non attingitur, non tenetur, verborum significantiam rei ipsius natura consumit: sensus contemplationem inperspicabile lumine obcecat, intelligentiae capacitate quae sine nullo continetur, excedit. Mihi ergo in sensu labes est, in intelligentia stupor est: in sermone vero non iam infirmitas, sed silentium confitebor periculosum, nimis est de rebus tantis reconditis aliquid ultra praescriptum caeleste praeferre, &

ultra

*Tom. 4. in
explanatio-
ne Symboli
ad Dama-
sum secun-
da obiectio.*

*Hilar. li. de
Trin. 2. sta-
tim post
principium.*

*Ibidem su-
perius.
Ibidem su-
perius.*

ultra preſinitionem Dei ſermo de Deo ſit. For-
ma fidei certa eſt. Non ergo aliquid addendum
eſt, ſed modus conſtituendus audaciæ, quicquid
ultra quaeritur, non intelligitur.

*Quomodo improbi heretici inſiſtant alia
addentes.*

*Ibid. paulo
inferius.*

F
*Terſa ob-
iectio.*

Cæterum hæreticorum improbitas inſtinctu
diabolicæ fraudulentæ excitata, nondum quieſ-
cit: ſed in tantâ rerum quaſtione addit: Si pater-
nitas & filiatio in diuina eſſentia ſunt, eadem er-
go res ſibi pater eſt & filius. Nam in quo paterni-
tas eſt, pater eſt: & in quo filiatio eſt, fili⁹ eſt. Si er-
go vna eademque res habet in ſe paternitatem &
filiationem, ipſa generat & generatur: quod dicen-
tes in Sabellianâ hæreſim pertrahuntur, extēdētes
patrem in filium, cum ipſum ſibi filium proponāt
& patrem. Si verò negauerint in vna Dei eſſentia
paternitatem eſſe & filiationem, quomodo ergo
dicunt eſſe Deum? His atque aliis argumentorum
aculeis vtuntur in ſuæ opinionis aſſertionem, vt
veritatis formam diſſecent.

*Reſponſio contra hanc eorum oppoſitionem, vbi traditur pro-
prietates non penitus ita eſſe in Dei eſſentia, ſi-
cur in hypotaſibus di-
cuntur.*

G
*Dam. li. de
orth. fide 3.
c. 6. in prim.*

Quorum audaciæ reſiſtentes atque ignorantæ
prouidētes, audebimus aliquid ſuper hoc loqui.
Paternitas & filiatio nō ita eſſe omnino in diuina
ſubſtantia dicuntur, ſicut in ipſis hypotaſibus: in
quib⁹ ita ſunt, quod eas determinant, vt ait Ioan.
Damasc. Characteriſtica idiomatica ſunt, i. deter-
minatiuæ proprietates hypotaſeos & non natu-
ræ: etenim hypotaſim determināt & nō naturam.
Ideoq; licet paternitas & filiatio ſint in diuina eſ-
ſentia, cū eā nō determinēt, nō ideo poteſt dici, qd
diuina eſſentia & generet & generetur: vel quod ea-
dem res ſit ſibi pater & filius. Ita enim proprietates

N 2 deter-

determinat personam, vt hac proprietate hypostasis sit generans, & illa alia hypostasis sit genita & ita nō idē generat, & generatur, sed alter alterū. *Quæritur quomodo proprietates possunt esse in natura, vt tamen eam non determinent.*

SED forte quæres cum hæ proprietates nō possunt esse in personis quin ea determinent, quomodo in diuina essentia esse possint, ita vt non eam determinent? Respondeo tibi & hic cum Hilario Ego nescio, non requiro, sed consolabor me tamē: archangeli nesciūt, angeli nō audiērūt, sectula non tenēt, Propheta non sensit, Apostolus non interrogauit, filius ipse nō edidit. Cesset ergo doctor querelarum: non putet homo sua intelligentia generationis Sacramentum posse consequi. Absolute tamen intelligendus est pater & filius & spir. S. Stat in hoc fine intelligentia verborum. Est filius à patre, qui est vnigenitus ab ingenito, progenies à parēte, vnus ab vno: nō natura Deitatis alia & alia, quia ambo vnū. Hoc credēdo incipere percurrere, perliste: etsi nō peruenturum: sciam, tamen gratulabor profecturum: Qui enim pie infinita prosequitur, etsi non contingat, aliquando tamē proficiet prodeundo. Sed nē te inseras in illud secretum & arcanum inopinabilis natiuitatis, ne te immergas, summam intelligentiæ comprehendere præsumens: sed intellige incomprehensibilia esse. His aliisque multis euidenter ostenditur nobis, nullatenus licere maiestatem perscrutari: ius ponere potestati, modum circumscribere infinito.

Quibus autoritatibus opinionem suam, scilicet quod proprietas patris vel filii non sit Deus, munitant.

VERVNTAMEN nondum desistunt impatientiæ spiritu agitati, sed opinionē suā etiā sanctorū auctoritatib⁹ munire conātur: quib⁹ ostēdere volunt proprietatem qua pater est pater, & proprietatem

Hilar. 2. lib. de Trin. nō loq̄e à principio.

Ibidem inferius.

Ibid. paulo superius.

Ibidē paulo superius.

tatem qua filius est filius, non esse Deum: ad hoc inducentes verba Aug. super illum locum Pſal. Et nō est substantia, ita dicentis: Deus enim quędam substantia est. Vnde etiam in fide Catholica sic edificamur, vt dicamus patrem & filium & spiritū S. vnus est substantia. Quid est vnus substantia? Quicquid est pater q̄ De⁹ est, hoc est filius, hoc est spiritus S. Cum autem pater est, non illud est, quod vel quo est. Pater enim non ad se, sed ad filium dicitur: ad se autem, Deus dicitur. Eo igitur quod vel quo Deus est, substantia est. Et quia eiusdē substantię est filius, proculdubio filius est De⁹. At vero quod pater est, quia non substantia est, sed refertur ad filium, non sic dicimus filium patrem esse, sicut dicimus filium Deum esse. Ex his verbis significari dicunt, quod proprietates patris vel proprietates filii non sit Deus, vel essentia diuina. Cum enim dicit, eo quod Deus est, substantia est: sed quod pater est, substantia non est: aperte inquit ostendi id esse substantiam, quo Deus est, id vero quo pater est, non esse substantiam. Item cum ait: Pater nō illud est quod est, ostendit eum non esse patrem eo quod substantia est. Non enim simpliciter dixit, pater non est illud q̄ est: sed ait, cum pater est, nō est illud quod est, significās quo pater est, non esse illud quo est, i. essentiā. Hęc illi ita exponētes, sua cōmēta simplicib⁹ & incautis veravideri faciūt. Nos autē aliter fore ista intelligēda dicim⁹. Dicens. n. eo q̄ De⁹ est, substantia est: sed quod pater est, substantia nō est. hoc intelligi voluit, quia essentia De⁹ est, & Deitate substantia est. Eo. n. substantia est, quo Deus est: & econuersō, cuius ea est Deitas quę est substantia, & substantia quę Deitas: sed quod pater est, non est substantia, id est, non quo pater est, eo substantia est, quia proprietate generatiōis pater est, qua substantia nō est. Ipsā tamē proprietatē substantiā esse nō negauit. Ita etiā

*August. ad
versum 2.
Infixus s̄
in limo.*

*Quod aliter
intelligenda
sunt illa
verba quę
dicant.*

illud intelligendum est quod ait: Cum pater est, non illud est quod est: id est, nō illo pater est, quod vel quo ipse est, id est, essentia, vel notione.

Aliis etiam verbis Augustini videntur ut asserant quod dicunt, scilicet proprietates personarum non esse Dei substantiam.

Item illis verbis August. vehementer insistant superius positis, scilicet quod verbum secundum quod sapientia est & essentia, hoc est, quod pater secundum quod verbum, non hoc est quod pater. Si, inquit, verbum non est hoc quod pater secundum hoc quod est verbum: id ergo quo verbum est, non est illud quod pater est, proprietate ergo qua verbum est, non est quod pater est, non est igitur diuina essentia. Ad quod dicimus, quia licet secundum quod verbum, non sit hoc quod pater est, ea tamen proprietate qua verbum est, est id quod pater est, id est, diuina essentia, sed non est hypostasis patris.

Responsio.

OPINIO QUORUNDAM, NON IDEM
*esse personam & essentiam vel naturam dicentium,
 & eandem essentiam non posse esse patrem,
 & filium & spiritum sanctum.*

DISTINCT. XXXIV.

Predictis autem adiciendum est, quod quidam peruersi sensus homines in tantam profuerunt insaniam, ut dicerent non idem esse naturam Dei & personam siue hypostasim: dicentes eandem essentiam non posse esse patrem & filium sine personarum cōfusione. Si enim, inquit, ea essentia quæ pater est, est fili⁹, idem sibi pater est & filius. Si hanc rem dicis esse patrem, aliam quare quam dicas esse filiū. Si vero aliā nō quæsieris, sed eadē dixeris, idē genuit & genit⁹ est. Propter hæc & huiusmodi, inter naturam & personam diuidunt, ita ut nō recipiāt vnā Deitatis naturā & simplicē esse